

Woensdag 27 juni 1917 – ochtendeditie

Geen berichten over België

Woensdag 27 juni 1917 – avondeditie

De Vlamingen in Frankrijk.

St. Adresse, 10 juni.

Is al wat de handen uit de mouwen kon steken onder de vluchtelingen op de Franse arbeidsmarkt zeer goed geslaagd, ook de kleine burgerman heeft stoffelijk niet te klagen. Hoewel het aantal “middenstanders” onder de Vlaamse vluchtelingen gering is in vergelijking van de drommen werklieden en boeren, die naar Frankrijk zijn gekomen, hebben de kleine patroons, winkeliers, handelaars, en al wat er verder toe kan worden gerekend, profijtelijke werkzaamheid gevonden voor hun ondernemingsgeest en wel op een manier, die er veel toe bij draagt het Vlaamse leven onder onze Vlamingen te behouden.

Een groot aantal van hen verving al zeer spoedig de Franse gemobiliseerde bedrijfshoofden: in bakkerijen, slagerijen, schoenmakerijen, cafés en eethuizen, kortom in allerhande kleinere en grotere neringen. De “boulangerie Viennoise” die men in iedere Franse stad vond, werd een “boulangerie Liègeoise” met wel is waar niet altijd een Luikse, maar vrij zeker een Belgische bakker als patroon ... omstandigheid, die een geduchte reclamekracht bleek te bezitten. Tal van zaken, wegens de mobilisatie gesloten, vonden gelegenheid weer te openen. Maar bij het bezetten van die posten bleef het niet. Zij, die gevlucht waren, vergezeld van enige spaarpenningen, huurden voor de duur van de oorlog een of andere

“leegstaande zaak” en vatten het bedrijf weer op, daarbij niet vergetend een Belgische vlag uit te steken en de winkelpui te versieren met enige klinkende Vlaamse opschriften, als “Vlaamse Beenhouwerij”, “Uit Lier”, “Van Oostende” en het nimmer vergeten “Hier spreekt men Vlaams”. Opschriften, die het vermakelijke bereiken, als zij dienen voor de gelegenheden, waar het bier per pint wordt verkocht.

Al die zaken slaagden zonder uitzondering en trokken niet alleen alle Belgische klandizie, die te bereiken viel, maar ook bleven de Franse klanten niet uit. Zelfs in een stad, waar zeer veel Belgen verblijven, doch het overgrote deel der vluchtelingen, zo niet allen, alle dagelijkse verbruiksartikelen koopt in de inmiddels opgerichte en sterk bloeiende Belgische coöperaties, telde ik in enkele straten, naast slagerijen en bakkerijen, ten minste drie of vier schoenmakers, een zestal cafés, een eethuis, twee hotels, drie fotografen, een slotenmaker, enz., terwijl de helft der kiosken in de centrale hallen door Vlamingen is ingenomen, onder meer als slagerij, zuivelwinkel, groentezaak. Wel een bewijs, dat de Belgische ondernemingsgeest onder de Fransen veel steun vindt.

Ook op de kantoren is het aantal Belgen zeer groot. Zowel in de bankinstellingen, de handelshuizen, als in de gewone administratie van ondernemingen treft men onder het volwassen mannelijk personeel een zeer aanzienlijk aantal Vlamingen aan. In het bijzonder in de grote steden en in de havenplaatsen, waar nog meer dan in normale tijden de vraag naar talenkennis groot is. De Vlamingen hebben daar veel voor, dank zij de gelukkige omstandigheid, dat zij over het algemeen over de kennis der moderne talen beschikken. De Vlaamse jongen, die flink school heeft gegaan, zodat hij geschikt was voor de Antwerpse kantoren, verdient ruim zijn brood, daar de uitgebreidheid van de handelsbetrekkingen met het Britse rijk en met Amerika een geweldige behoefte aan personeel met kennis van de

Engelse taal heeft doen ontstaan. Ook om hun nauwgezetheid zijn het zeer gewaardeerde arbeidskrachten. Het aantal van hen, dat door het oproepingsbevel voor de legerdienst naar de oefenkampen werd getrokken, mag dan groot zijn, de beroepstelling, die men binnen enige dagen in Frankrijk gaat houden, zal ongetwijfeld uitwijzen welk een groot deel van het mannelijk kantoorpersoneel uit Belgische vluchtelingen is gerekruteerd.

Groot is ook het aantal industriëlen en groothandelaars, dat in Frankrijk als bedrijfsleider kon optreden of eigen zaken kon voortzetten. Vooral in de metaalindustrie en in de technische vakken hebben zij grootscheeps zaken kunnen doen. De Waalse industriëlen evenzeer als de Antwerpse groothandelaars. Talrijk zijn de kantoren, in Parijs en de grote provinciesteden en vooral de havensteden, die een vlucht van betekenis hebben genomen. Het spreekt vanzelf, dat zij die in België als agenten van grote buitenlandse ondernemingen optraden, daarbij gemakkelijk vlot geraakten. Evenwel, toen de oorlogsindustrie vooral de vraag naar buitenlandse grondstoffen en materialen in fabelachtige verhoudingen deed toenemen, hebben de Belgische ondernemers niet stilgezeten. Hun namen verschenen al spoedig op de lijsten van de mededingende inschrijvers. Ze zochten naar vertegenwoordiging van grote Amerikaanse en Engelse leveranciers, ondernamen reizen over zee en terwijl ze hun eigen welstand bevorderden, namen ze op voorbeeldige wijze deel aan de aanzienlijke economische taak, die de oorlog op de grote ondernemers heeft gelegd. Menig werk van openbaar belang, dat door de moeilijke omstandigheden bij gebrek aan leiders en werkkrachten te lang onuitgevoerd moest blijven, namen zij ter hand om het goed te voleinden. Menig bedrijf, dat de besturende hand aan het leger moest afstaan, werd door hen op gang gebracht. Binnenkort zal er gelegenheid zijn om aan te tonen, wat bijvoorbeeld

de Antwerpse scheepvaartondernemers in hun ballingschap hebben verricht.

Vond dus de veerkracht van het Belgische volksdeel in ballingschap weldra herstel en moedigden de toestanden, in Frankrijk door de mobilisatie verwekt, de Belgische ondernemingsgeest gemakkelijk aan, ook de hulp, zowel van Franse als Belgische officiële zijde geboden, werkte het welslagen niet weinig in de hand. Uit de aard der zaak kwam de bemoeiing van comités en openbare diensten vooral de al of niet geschoolde arbeider ten goede. Het Comité Schollaert heeft in dat opzicht vooral goede diensten bewezen en bijvoorbeeld door zijn centrale werkbeurs en departementale commissies aan de werkzoekenden de weg gewezen, daarbij tevens menig ondernemer, die werkelijk niet wist waar de arbeiders vandaan te halen, aan zijn vaak zeer talrijke werkploegen geholpen. De heer Schollaert heeft de gelukkige gedachte gehad de talrijke Belgische consuls in de arm te nemen en het dwingt bewondering af hoe velen van hen zich hebben ingespannen, om bemiddelaar te zijn tussen de werkzoekenden en de Belgische en Franse werkgevers.

Feitelijk is het comité Schollaert, met zijn talrijke vertakkingen over het ganze land en zijn zeer uitgebreide werkzaamheid op allerlei gebied als het grote verband van het Belgisch leven in Frankrijk te beschouwen. Het heeft de vluchtelingen, in het bijzonder de Vlaamse, weten te bereiken en is hun tot vraagbaak geweest. Vooral de Vlaamse vluchtelingen ... want verspreid als zij waren, en bij gebrek aan kennis van het Frans, in de regel onbekend met allerhande nuttige en profijtelijke instellingen en maatregelen, die hun stoffelijke toestand trachtten te verbeteren, leefden zij maar al te vaak buiten het bereik van beschermende en behulpzame armen. Niet alleen door haar opzoekingsdiensten en steunverschaffingen en meer weldadige bemoeiingen, maar ook door de opsporing van de arbeidsgelegenheid, de propaganda voor spaarzaamheid, het

verschaffen van bekendheid van de overheidsmaatregelen voor de uitgewekenen, het aanmoedigen van particuliere pogingen, die er op uit waren iets voor de vluchtelingen te doen, zoals het in de hand werken van de verbruikscoöperaties, heeft deze commissie ontzaglijk bijgedragen om de onvermijdelijke ballingschapsnoden te verzachten. Haar populariteit is dan ook niet gering.

Hoe omvangrijk de werkzaamheid van deze instelling is, kan worden afgeleid uit enkele cijfers. Ze telt niet minder dan driehonderd hulpcomités en correspondentschappen, verspreid over alle departementen, uitgenomen natuurlijk het bezette gebied. Verder staat het in verbinding met meer dan 150 vluchtelingenaalmoezeniers en beschikt het over de welwillende en krachtdadige medewerking van de talrijke beroeps- en honoraire consuls, van tal van prefecturen en gemeentebesturen en van bijzondere vluchtelingencomités die van Franse zijde opgericht werden, en van tal van personen, die liefdadigheidswerk willen doen. En ondanks het vele dat die hulpcomités en correspondentschappen zelf kunnen afdoen, bereikt de briefwisseling met de vluchtelingen zelf zulke afmetingen, dat het niet zeldzaam is dat de post op een enkele dag duizend vluchtelingenbrieven aanvoert. Het gemiddelde, waarop tegenwoordig gerekend mag worden, ligt tussen de vier- en zeshonderd. Voor een zeer groot deel betreffen de brieven verzoeken om werk en bijstand, vragen voor verplaatsingen en inlichtingen van algemene aard, als omtrent briefwisseling en opsporing van familieleden, geldzendingen naar ouders en verwanten. Maar ook is een zeer groot deel gewijd aan dagelijkse bekommernissen, aan zedelijke noden, zodat het comité vertrouwd wordt gemaakt met die zee van leed, waarin duizenden en duizenden vluchtelingen verkeren. Want al mogen in het algemeen, zoals uit het vorenstaand blijkt, tal van factoren gunstig hebben gewerkt, om de Belgische vluchtelingen stoffelijk afdoende te helpen, er blijft wel een

brede marge, voor welke de ballingschap een te zware beproeving is. Ook is er veel stille armoede en verzwegen ontbering ... in de steden hier en daar onder verarmde kleine burgerfamilies, die geen bijstand durven vragen, maar vooral op de zeer verspreide dorpen onder vereenzaamde arme Vlamingen, aan wie het niet gelukt is met Belgische centra verbinding te krijgen, en aan wie de inderdaad zo hulpvaardige maar vaak zelf weinig welgestelde Franse dorpelingen niet de stoffelijke hulp, en natuurlijk nog veel minder die troost en die opwekking kunnen geven, waardoor zij uit hun doffe berusting zouden worden opgeheven. Ze hebben het leven, maar dat is het dan ook al. Ze hongeren naar een Vlaams woord, dat hun omgeving hun niet kan doen horen. En die nood nijpt erger dan het stoffelijk gemis. Gelukkig heeft de Franse overheid dat in vele streken verstaan, en bewonderenswaardig veel moeite wordt er aangewend om bij de voorzieningen voor de uitgewekenen vooral met hun zedelijke nood rekening te houden. Dat ook de helpers van het comité daarvoor hun beste krachten inspannen is vanzelfsprekend. Ook in die richting is een reuzenarbeid ondernomen.

Men schrijft ons:

Betreffende de hervatting van de deportaties van burgers in België, ditmaal door de militaire overheid en voor militaire doeleinden, ook na de verklaringen, door het Wolffbureau de 14^e maart ll. gedaan, kunnen wij de tekst mededelen van een rondschrjven, dat o.m. het gemeentebestuur van Bergen ontvangen heeft. Het luidt:

“Etappe Comm. Nob. 290.

De 15^e april 1917

Aan de administratie der stad Bergen,

De stad Bergen moet tegen maandag 16-04-1917, te 13 uur zomertijd, in de cavaleriekazerne 600 arbeiders leveren.

Dezen mogen behoren tot alle bedrijven. Bij voorkeur te kiezen studenten van het 17e jaar af, eigenaars van kleine magazijnen en herbergen, cafébedienden of andere bedienden (klerken).

Ze moeten voorzien zijn van warme kleding en zwaar schoeisel. Het word aangeraden voorraden mee te nemen.

Voor elke ontbrekende man zal de stad een boete opgelegd worden, die kan gaan tot 300 mark en daarenboven zal de persoon, die het order niet uitvoert, gestraft worden met een boete die kan stijgen tot 200 mark, of met een gevangenzetting gaande tot 6 maanden.

Was getekend von Zeschau

Uit Havre seint men ons, dat het gerecht te Las Palmas onlangs de Spaanse rechtbanken inzake de Belgische en Franse koopwaar, aan boord van de Duitse schepen, die bij het begin van de oorlog in havens van de Canarische eilanden toevlucht hebben gezocht, onbevoegd heeft verklaard. Het gerechtshof te Madrid heeft nu het vonnis vernietigd en besloten, dat de Spaanse rechtbanken wel bevoegd zijn. Doordat Duitse scheepsgezagvoerders in Spaanse havens toevlucht hebben gezocht, zijn ze gedwongen om zich naar de Spaanse rechtspraak te schikken en de goederen af te geven, gelijk de Fransen en Belgen hebben gevraagd.

Berlijn, 27 juni. Aan het Vlaamse front zijn de Duitse stellingen bezuiden de spoorlijn Ieper-Roeselare een weinig opgeschoven.